

Bölüm 21

ONKOLOJİ HASTALARINDA ANTİDEPRESAN SEÇİMİ

Şengül KOCAMER ŞAHİN¹
Gülçin ELBOĞA²

GİRİŞ

Onkoloji hastaları arasında, depresif belirtiler, daha fazla sağlık hizmeti gereksinimi dahil olmak üzere daha kötü klinik sonuçlarla ilişkilidir (Wong & ark., 2019). Malign tümörlerin gelişimlerinin ve tedavilerinin ciddi psikik bir stres oluşturduğu kesindir. Tedavi süreci endişe, korku ve umutsuzluğun artmasına neden olabilir (Hyncik & Průsa, 2002). Onkoloji hastalarında komorbid depresyon oranı yaklaşık % 20, anksiyete bozukluğu ise %10 olarak bulunmuştur (Mitchell & ark., 2011). Bu hastalarda, psikoterapi, özellikle ileri evre kanser hastalarında antidepresanların zayıf tolere edilebilirliği nedeniyle farmakoterapiden daha uygun bir müdahale olarak görülebilir (Lloyd-Williams & ark., 2013). Bununla birlikte terapi için gerekli zaman, koşullar uygun olmadığında antidepresan ilaç seçenekleri göz önünde bulundurulmalıdır. Antidepresanlar, kanser dışı hasta popülasyonlarında depresyon için yaygın olarak reçete edilmekte ve kanıtlanmış tedaviler olsa da, kanserli hastalarda rolleri halen belirsizliğini korumaktadır (Ostuzzi & ark., 2018). Bununla birlikte depresif semptomları azalttığını bildiren çalışmalar mevcuttur (Costa & ark., 1985, Van Heeringen & ark., 1996, Fisch & ark., 2003).

Antidepresanlar, kanserli hastalarda, psikiyatrik hastalıklar ve kansere bağlı ağrı gibi çeşitli tıbbi durumların tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Lautidis & Mathiak, 2013).

Antidepresanların çeşitli kanserlerde kullanımı, etkinliği ve yan etkileri ile ilgili kısıtlı sayıda çalışmalar mevcuttur. Bazı antidepresanlarla yapılan çalışmaların sonuçları aşağıda sıralanmaktadır.

Mianserin: Riblet ve ark.ının 2014 yılında yaptıkları bir metanaliz ve gözden geçirme çalışması, bir alfa-2-adrenerjik antagonisti olan mianserinin kanserle ilişkili depresyon semptomlarının tedavisinde genellikle etkili olduğunu göstermektedir (Riblet & Ark., 2014).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D. snglkcmr@hotmail.com
² Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D. gulcincinpolat@yahoo.com

KAYNAKÇA

- Ahmadian, E. & ark. (2017) Anti-Cancer Effects of Citalopram on Hepatocellular Carcinoma Cells Occur via Cytochrome C Release and the Activation of NF- κ B. *Anticancer Agents Med Chem*, 24, 17 (11), 1570-1577.
- Biglia, N. & ark. (2018) Duloxetine and escitalopram for hot flushes: efficacy and compliance in breast cancer survivors. *Eur J Cancer Care*, 27 (1).
- Chou, CT. & He, S. & Jan, CR. (2007) Paroxetine induced apoptosis in human osteosarcoma cells: activation of p38 MAP kinase and caspase 3 pathways without involvement of $[Ca^{2+}]_i$ elevation. *Toxicol Appl Pharmacol*, 218, 265-273.
- Christensen, DK. & ark. (2016) SSRI use and clinical outcomes in epithelial ovarian cancer. *Oncotarget*, 31; 7 (22), 33179-91.
- Costa, D. & ark. (1985) Efficacy and safety of mianserin in the treatment of depression in women with cancer. *Acta Psychiatr Scand*, 72320, 85-92.
- Fisch, MJ. & ark. (2003) Fluoxetine versus placebo in advanced cancer outpatients: a double-blinded trial of the Hoosier oncology group. *J Clin Oncol*, 21 (10), 1937-43.
- Gil-Ad, I. & ark. (2008) Evaluation of the potential anti-cancer activity of the antidepressant sertraline in human colon cancer cell lines and in colorectal cancer-xenografted mice. *Int J Oncol*; 33 (2), 277-86.
- Hayashi, K. & ark. (2016) Fluvoxamine, an anti depressant, inhibits human glioblastoma invasion by disrupting actin polymerization. *Sci Rep*; 6, 23372.
- Hyncik, D. & ark. (2002) Depression and painful states and their treatment in oncology patients. *Cas Lek Cesk*, 15; 141 (3), 85-8.
- Jang, WJ. & ark. (2018) Anticancer activity of paroxetine in human colon cancer cells: Involvement of MET and ERBB3. *J Cell Mol Med* 13.
- Kumar, N. & ark. (2017) Effect of Mirtazapine on Gastric Emptying in Patients with Cancer-associated Anorexia. *Indian J Palliat Care* 23 (3), 335-337.
- Laoutidis, ZG. & Mathiak, K. (2013) Antidepressants in the treatment of depression/depressive symptoms in cancer patients: a systematic review and meta-analysis. *BMC Psychiatry*; 13, 140.
- Li, XJ. & ark. (2014) Effects of sertraline on executive function and quality of life in patients with advanced cancer. *Med Sci Monit*, 22, 20, 1267-73.
- Liu, K.H. & ark. (2015) Fluoxetine, an antidepressant, suppresses glioblastoma by evoking AMPAR mediated calcium dependent apoptosis. *Oncotarget*, 6, 5088-5101.
- Lloyd-Williams, M. & ark. (2013) Payne S, Reeve J, Kolamunnage Dona R. Antidepressant medication in patients with advanced cancer--an observational study. *QJM*, 106, 995-1001.
- Lydiatt WM. & ark. (2008) A randomized, placebo-controlled trial of citalopram for the prevention of major depression during treatment for head and neck cancer. Lydiatt WM1, Denman D, McNeilly DP, Puumula SE, Burke WJ. *Arch Otolaryngol Head Neck Surg*, 134 (5), 528-35.
- Lydiatt, WM. & ark. (2013) Prevention of depression with escitalopram in patients undergoing treatment for head and neck cancer: randomized, double-blind, placebo-controlled clinical trial. *JAMA Otolaryngol Head Neck Surg*; 139 (7), 678-86.
- Mitchell, AJ. & ark. (2011) Prevalence of depression, anxiety, and adjustment disorder in oncological, haematological, and palliative-care settings: a meta-analysis of 94 interview-based studies. *Lancet Onco*; 12, 160-174

- Musselman, DL. & ark. (2006). A double-blind, multicenter, parallel-group study of paroxetine, desipramine, or placebo in breast cancer patients (stages I, II, III, and IV) with major depression. *J Clin Psychiatry*, 67 (2), 288-96
- Ostuzzi, G. & ark. (2018) Antidepressants for the treatment of depression in people with cancer. *Cochrane Database Syst Rev* 23; 4, CD011006.
- Palesh, OG. & ark. (2012) Impact of paroxetine on sleep problems in 426 cancer patients receiving chemotherapy: a trial from the University of Rochester Cancer Center Community Clinical Oncology Program. *Sleep Med*;13 (9), 1184-90.
- Ramaswami, R. & ark. (2015) Venlafaxine in management of hot flashes in women with breast cancer: a systematic review and meta-analysis. 1, Villarreal MD, Pitta DM, Carpenter JS, Stebbing J, Kalesan B. *Breast Cancer Res Treat*, 152 (2),231-7.
- Riblet, N. & ark. (2014) Reevaluating the role of antidepressants in cancer-related depression: a systematic review and meta-analysis. *Gen Hosp Psychiatry*, 36, 466-473.
- Serafeim, A. & ark. (2003) Selective serotonin reuptake inhibitors directly signal for apoptosis in biopsy like Burkitt lymphoma cells. *Blood*, 101, 3212 3219.
- Smith, EM. & ark. (2013) Effect of duloxetine on pain, function, and quality of life among patients with chemotherapy-induced painful peripheral neuropathy: a randomized clinical trial. *Alliance for Clinical Trials in Oncology*. JAMA, 3; 309(13):1359-67.
- Van Heeringen, K. & Zivkov, M. (1996) Pharmacological treatment of depression in cancer patients: a placebo-controlled study of Mianserin. *Brit J Psychiat*, 169 (4), 440-3.
- Wong, RL. & Ark. (2019) Use of Antidepressant Medications Moderates the Relationship Between Depressive Symptoms and Hospital Length of Stay in Patients with Advanced Cancer. *Oncologist* , 24 (1),117-124.
- Yuan, I. & ark. (2018). Escitalopram oxalate inhibits proliferation and migration and induces apoptosis in non-small cell lung cancer cells. *Oncol Lett*, 15 (3), 3376-3382.